СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДИЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXV. Ч. 226. Джерзи Сіті, Н. Дж., четвер, 29. вересня, 1927. VOL. XXXV. No. 226. Jersey City, N. J., Thursday, September 29. 1927. THREE CENTS.

ҐЕНЕРАЛЬНИЙ КОНТРОЛЬОР ОСУДЖУЄ ПРОГИБІЦІЙНУ ПОЛІТИКУ АҐЕНТІВ

АҐЕНТИ УДЕРЖУВАЛИ ЗА ГРОШІ НАРОДА САЛУНИ.

ВАШИНҐТОН, 27. вересня. — Ґенеральний контрольор видав нині оречення проти звичаю деяких прогібіційних аґентів удержувати провокаційні салуни для виловлювання бутлеґерів.

Оречення видано в справі Волтера Ґріна, головного прогібіційного розслідника та нюйорського аґента прогібіційного Бруса Бєлявського. Ґрін виплатив минувшого року Бєлявському суму 7,264 долярів на удержанне в Ню Йорку провокаційного лічного клюбу. Сей клюб називався Бридж Гвист Клоб та містився на 44. вулиці. Він продавав усякі напитки, а ціль його мала бути відкривати других бутлеґерів, які в такому клюбі чудибися безпечні говорити отверто про свій бизнес.

Коли уряд пішов проти такої політики аґентів, аґенти продали сей бизнес за 2,290 долярів, так що уряд се коштувало коло 4,970 долярів.

Тепер контрольор уряду підчеркує, що того рода поступованнє прогібіційних урядників не годиться зі законом. Закон не дозволяє вести провокацію. Далі закон не дозволяє видавати на одного аґента більше як 7,500 долярів у рік, вчисляючи вже тут його пенсію й дієти.

Контрольор заявив, що уряд буде старатися випроцесувати гроші, видані безправно.

КУЛИДЖ ПРОТИ ВІЦЕАДМІРАЛА.

ПРИЗНАЄ КОРИСНІСТЬ КРИТИКИ, АЛЕ КАЖЕ, ЩО ВІЦЕАДМІРАЛ ПОМИЛИВСЯ.

ВАШИНҐТОН, 27. вересня. — Президент Кулидж заявив у розмові з ґазетярами, що він не годиться з поглядами віцеадмірала Меґрудера, котрий виступив недавно з критикою організації департаменту фльоти.

На думку президента департамент не є несправний, як говорить Меґрудер, але президент признає, що всяка критика, яка зміряє до реорґанізації уряду на більше ощадних основах, є корисна.

18 БАНДИТІВ СТРАЧЕНО В МЕКСИКУ.

ТРАЧЕНО ЇХ ПУБЛИЧНО, А ТІЛА ВИВІШЕНО НА ДЕРЕВАХ ДЛЯ ПОСТРАХУ.

НОҐАЛЄС, Арізона, 27. вересня. — Люди, що приїхали сюди з мексиканського міста Тепіка, оповідають, що в тому місті мексиканські федеральні війська розстріляли сими днями 18 мексиканських бандитів та повісили відтак їх тіла на деревах при дорогах, щоби відстрашувати других розбишаків від бандитизму.

В бійці з бандитами в місті Вера Крус мало згинути 8 осіб.

РИБАКИ ВОРОЖАТЬ УЧАСНУ ЗИМУ.

ВІШУЮТЬ СЕ ЗІ СКОРОГО ВИЛЕТУ ПЕРЕЛЕТНИХ ПТИЦЬ.

МОНТОК, Лонґ Айленд, 27. вересня. — Хоча богато народа ще й тепер купається кождого дня в морю, рибаки заповідають скорий прихід сьогорічної зими, бо з півночи вже летять великі сили диких качок, задержуючися на болотах тільки на короткий час.

СЛІДСТВО В СПРАВІ ВБИЙСТВА Д-РА ЛІЛІЕНДАЛА.

ГЕМОНТОН, Ню Джерзі, 27. вересня. — Прокураторія й поліція, що ведуть слідство в справі загадочного вбийства др-а Ліліендала, визначили на нині рано доочне ставленнє Вилиса Біча, сусіда вбитого лікаря, перед трома свідками, які бачили автомобіль, що вертав з місця вбийства менше-більше в час доконання злочину. Біч на сю конфронтацію не ставився, а замісць сього втік на своїм авті в невідомім напрямі.

Поліція сейчас видала за ним стежні листи, описуючи його подробично та подаючи його фотоґрафію. Рівночасно прокураторія зажадала від поліції доставлення Біча; коли Біч не стане, він стратить кавцію в сумі 5,000 долярів, яку він зложив як запоруку свого ставлення. Стежні листи закидують Бічови, що він помагав убити лікаря.

Пані Ліліендал заявила ґазетярам, що вона вважає підозрінне проти Біча безосновним.

ВИЯСНЕННЄ ТРАҐЕДІЇ ВБИЙСТВА 7-ЛІТНОЇ ДІВЧИНИ.

НЮ ЙОРК, 27. вересня. — Справа вбийства 7-літної дівчини Анджеліки Констанци, яку мав убити з рушниці сусід її родини, 65-літний Арсеніо, вияснилася надсподівано скоро та неожидано.

Арсеніо мав убити дівчину, щоби пімститися на її родичах за те, що вони представили його дочці молодого Італійця, з котрим відтак вона втекла з його дому, лишаючи його самого безрадного з хатними обовязками. Докази проти підозрілого були такі сильні, що його зовсім певно булиби засудили на суді. Тимчасом тепер показалося, що вбийником був малий 10-літний хлопчина, перший брат убитої. Хлопчина каже, що як він клав одіння на кріслі коло ліжка дівчини, він рушив не хотячи рушницю, яка й випалила.

ПОЛОВИНА ГАЛИЧИНИ ЗАЛЯТА ВОДАМИ

А ОДНОМУ МІЛІОНОВИ УКРАЇНЦІВ ЗАГЛЯДАЄ ГОЛОДОВА СМЕРТЬ В ВІЧИ. РАТУЙТЕ НЕЩАСНИХ БРАТІВ В РІДНІМ КРАЮ І ШЛІТЬ НЕГАЙНО СВОЮ ЖЕРТВУ ЧЕРЕЗ:

OBYEDNANYE, P. O. Box 411, Philadelphia, Pa.

ЯПОНІЯ ХОЧЕ КУПИТИ ПІВНІЧНУ ЧАСТЬ САХАЛІНУ.

ТОКІО 26. вересня. — В часі переговорів між японськими й совітськими делеґатами в справі нафтяних й рибних концесій, запропонували японські делеґати совітським, щоби Совіти продали Японії північну часть острова Сахаліну. Японія годиться заплатити Совітам за ту часть острова 400,000,000 Єн.

Полуднева часть Сахаліну належить до Японії від 1905 року.

—o—

НЮЙОРСЬКІ ЛЕҐІОНАРІ В ЛОНДОНІ.

ЛОНДОН, 26. вересня. — Прибуло тут 140 американських леґіонарів, переважно з Ню Йорку. З Вікторія стації пішли вони походом через улиці Лондону, серед численної товпи, що витала їх з одушевленням, до своїх готелів. Привезли вони зі собою свою власну орхестру а 12 дівчат з Ню Йорку і 6 з Филаделфії несли прапори. На чолі походу йшов командант О'Коннор і три офіцири, що несли Юніон Джек, американський прапор і золотий прапор леґіону. Нині мають леґіоністи зложити вінець на гробі „незвісного жовніра" та відвідати лондонський „кенотаф" себто памятник в честь упавших у Світовій Війні жовнірів.

—o—

ГАДЮКА ВБИЛА ДІВЧИНУ, ЗАМКНЕНУ МАТІРЮ, ЗА КАРУ.

ДЖУЛІЄТ, Джорджія, 26. вересня. — У родині Реймонда Ґона случилася небувала траґічна подія. Жена його, хотячи покарати свою 3-літну дівчину за непослух замкнула її в клозеті. Ледво дитина найшлася в темній комірчині, як вона стала кричати: „Мамо, щось гонить за мною". Мати не звертала на се найменчої уваги, вважаючи се підступом дитини, щоби дістатися з темниці. По якімсь часі дитина певно перестане, як побачить, що її підступ матери не здурив.

І справді дитина замовкла. Коли мати, переконана про поправу дитини, зайшла до клозету, побачила дитину на доліцці. Дитина не рухалася. Довкола її шиї обвилася велика гадюка. Прикликаний лікар ствердив, що гадюка вкусила дитину в шию та що дитина задушилася власною опухлиною. Гадюка відтак ще й відкусила язик та ковтнула.

АВСТРІЯ ПРИНЯЛА ПРОЄКТ НІМЕЦЬКОГО КАРНОГО КОДЕКСУ.

ВІДЕНЬ, 23 вересня. — У австрійськім парляменті поставлено внесок на приняття нового закона. Правнича комісія приняла в цілости сей новий кодекс з винятком внесення смертної кари, якої у Австрії від кількох літ вже нема. Многі уважають приняття Австрією німецького карного закона за заповідь скорої злуки обох країв в одну державу.

ОРАНҐУТАН ХОТІВ БУТИ КОМАНДАНТОМ.

До Сондерленду причалив корабель із подорожі довкола світа. На кораблі були в клітках найріжніщі дикі звірі. Між голяндськими західними Індіями і Сондерлендом навістила корабель дуже нагальна буря; часть кліток порозліталась і богато папуг, малп, тиґрів, змий і инших диких звірів дісталося на корабель. Залога рятувалася на корабельні снасти (линви). Великанський оранґутан схопив великий молот від угля і пішов до корабельної машини. За кілька секунд був оранґутан виключним паном у тій части корабля і хотів сам кермувати кораблем. Тягнув і шарпав за всі ручки, аж хтось із залоги, добре вимірившп молотом, кинув ним із усеї сили в голову і приголомшив оранґутана. Тимчасом вуж-кобра дістався до капітанської каюти. Капітан боронився стріляючи з револьвера, але всі кулі відскакували від луски вужа і нічого йому не заподіявали. Капітан із трудом утік із кабіни і рятувався також на линву. Вуж пустився за капітаном на здогін і при цьому впав у море. З великим трудом удалося всіх звірів назад замкнути в клітках, лише одна папуга сиділа на найвищім машті тай так приїхала аж до Сондерленду.

ТРИ І ПІВ РОКУ СЛІДСТВА.

Студенти техніки А. Борисевич і І. Ґеронський арештовані ще 4. III. 1924 р. сидять по нині в слідстві повідокремлених келіях в Коронові. Оба вони обвинувачені за т. зв. динамітовий замах і головну зраду. Проти них вже були розправи перед карним судом в Бидгощі. При першій розправі засуджено їх на 12 літ вязниці, та касаційний вищий суд зніс цей вирок і 13. серпня мала відбутися поновна розправа, але її відложено. Таким чином обвинувачені сидять вже три і пів року у слідчій вязниці.

РОЗВИТОК ТУРЕЦЬКОГО ТЕАТРУ.

Незвичайним розцвітом втішається останніми роками турецький театр. Турецькі актори кінчать мистецьку школу-консерваторію „Дар-ул-бедаї" у Царгороді, яку значно піддержує держава. Ця академія має щойно десять літ, а дала вже Туреччині першорядних артистів. Турецько-вірменське театральне товариство Машін-беє приймає лише абсольвентії консерваторії а має великі успіхи. Акторки по більшости Вірменки, дуже гарні. Туркиням театральна каріера сталась доступною щойно останніми роками. Коштувало це завзятої боротьби з пересудами фанатичних могамеданів. Перша турецька драматична артистка Афіфе Ганум, незвичайно гарна, перейшла великі терпіння, заки їй вдалося злобути прихильність публики. Нині вона найславніща Туркиня. В театрі „Фераг", найбільшим у Царгороді, дають найліпші, міністерством освіти одобрені песи, в більшости переклади, бо оригінальних драм є ще дуже мало. Останніми часами до найліпших турецьких драматичних авторів належить письменник Рехад Нурі бей. Він написав кілька комедій і драму з турецької минувшини

ТЕАТР ДЛЯ ДІТЕЙ У ХАРКОВІ.

З половини жовтня цього року починає працювати в Харкові державний театр для дітей. Робота державного театру для дітей цього року провадитиметься не тільки в галузі художній, — театр провадитиме й педагогічну роботу у місцевих школах.

Завдання театру охопити всі школи, дати можливість учням міських та сільських шкіл придивитися всему репуртуарови театру. Таким чином предбачається пропустить за весь театральний сезон 90.000 дітей. Вистави відбуватимуться 5 разів на тиждень. Для піонерів виділено спеціяльний день в неділю.

В день свята Жовтневої революції для дітей молодшого віку театр готує виставу „Тимошева рудня", для дітей старшого віку „Міщанин шляхтич".

В репертуарі театру є оригінальні українські песи. Між иншим передбачено поставити песи „Вільгельм Тель", „Ревізор", „Розбійник Кармелюк", „Хведько Халамидник", то-що. Вистави клясичних пес дадуть можливість дітям подивитися й цим самим поповнити свої знання в галузі клясичної літератури.

ІТАЛІЙСЬКИЙ КОРОЛЬ ПРИЙМАЄ ЛЕҐІОНАРІВ

ПІЗНО В НОЧІ ПРИЇХАЛИ ЛЕҐІОНАРІ ДО РИМУ.

ПІЗА, 27. вересня. — Король Віктор Емануїл приняв тут членів американського леґіону у величавій салі королівського палацу, яка була свідком многих важніщих державних подій у протягу послідних 150 літ.

Король, низький ростом і з сивим вусом чоловік, наблизився до місця, де стояли два леґіонарі, оден з прапором Злучених Держав, а другий з прапором леґіону й сказав до леґіонарів, що йому дуже приємно повитати їх в Італії. Італія уважає Америку й Американців за своїх приятелів.

Командант Севедж подякував королеви за приняття й сказав, що між леґіонарями є такі, що боролися з італійською армією в Італії, а також мати одного з леґіонарів, що згинув, як летун при італійській воздушній ескадрі. Опісля перейшов король поміж леґіонарів, що станули у двох рядах у палацовій салі. Перейшовши через два ряди леґіонарів, король повитався з полковником Линдслі й ветераном Шобелем з Филаделфії, що стратив зір в часі одної експльозії коло Вердену. Король був дещо здивований червоним прапором американського леґіону, однак його запевнено, що американські леґіонарі не є ніякими комуністами. Опісля відбулось приняття леґіонарів у королівській палаті. По приняттю відвідали леґіонарі похилену Вежу у Пізі, старинну катедру й инші оглянення заслугуючі місця. В полудне були вони гостями італійських ветеранів у Пізі. В ночі того самого дня прибули леґіонарі до Риму, де зготовлено їм величаве приняття на залізничім двірци. Натовп на залізничій стації був такий величезний, що леґіонарі з великим трудом дістались до автомобілів. Середу й четвер перебудуть леґіонарі у Римі; будуть вони на авдієнції у папи й Муссолінія.

КІНЕЦЬ ЗАСІДАНЬ ЛІҐИ НАЦІЙ.

У 1929 СКЛИЧУТЬ ІНТЕРНАЦІОНАЛЬНУ КОНФЕРЕНЦІЮ ДЛЯ КОДИФІКАЦІЇ ІНТЕРНАЦІОНАЛЬНОГО ПРАВА.

ЖЕНЕВА, 27. вересня. — Ліґа Націй закінчила днесь свої засідання, порішивши скликати у 1929 році інтернаціональну конференцію для зібрання в одну цілість інтернаціональних законів.

Наміром Ліґи є кодифікація законів дотично національностей, територіяльних вод і відвічальности держав за шкоди на їх території, спричинені поодинокими особам або власкости чужинців.

Президент Ліґи, урагвайський амбасадор для Франції заявив, що Ліґа зробила в часі послідньої сесії дуже богато для зменшення зброєнь і що завдяки старанням Ліґи у недалекій будуччині наступить дійсно обмеження зброєнь у цілім цивілізованім світі.

ПОВІНЬ У ПОЛУДНЕВІЙ УКРАЇНІ.

ВИЛИВ ДНІСТРА.

ОДЕССА, 26. вересня. — З Тирасполя доносять, що води ріки Дністра перервали греблю й залляли села Портани, Бичок, Красногірка, Тея, Такмазея. Також передмістя Тирасполя залляла вода. В околиці втопилось богато худоби. Населення Тирасполю будує земні насипи й переселилося у горішню часть міста.

ФРАНЦУСЬКІ КОМУНІСТИЧНІ ПОСЛИ ЗАСУДЖЕНІ НА ВЯЗНИЦЮ

ПОСЛИ ДІКЛЬО І МАРТІ ЗАСУДЖЕНІ ОДИН НА 10 А ДРУГИЙ НА 30 ЛІТ ВЯЗНИЦІ.

ПАРИЖ, 27. вересня. — Комуністичного посла Джека Діклбо засуджено на 30 літ вязниці й 18,000 франків грівни, а посла А. Марті на 10 літ вязниці й 6,000 франків гривен. Обох згаданих послів засуджено на так довгу вязницю за підбурювання жовнірів до непослуху своїй старшині й за анархістичну пропаганду. Двох инших комуністів засуджено на лекші кари.

Діклбо приняв засуд з усміхом і коли йому дозволено говорити, перечитав короткий зміст статтей, за які його засуджено й назвавши їх з цинізмом проступками проти капіталізму, закінчив заявою, що жовніря повинні відмовитися боронити капіталістичного і імперіялістичного режіму.

Адвокати засуджених боронили своїх клієнтів заявою, у якій відмовляли судови компетенції до суджения обжалуваних.

Чотирох инших обжалуваних увільнено від вини й кари.

РОСІЙСЬКИЙ УЧЕНИЙ КОЗЛОВ ПЛЯНУЄ НОВІ ВІДКРИТТЯ.

РИГА, 27. вересня. — Російський дослідник Козлов, що поробив важні географічні й археольогічні відкриття у Середущій Азії, приготовляється до нової научної виправи до Монголії. Носиться він з наміром розслідити жерела т. зв. „Синьої ріки", яких ще досі ніхто не розсліджував.

Експедицію Козлова заосмотриться у все потрібне до перебуття у Монголії від 18 місяців до 2 літ.

Полковник Козлов розслідив у 1909 пустиню Мобі й відкрив мертве місто Кара-Кото, у якім найшов бібліотеку, що містила тисячі книжок у ріжних мовах, між иншими й у такій, якої досі не знали.

ТЕПЕР ПРИЙМАЄТЬСЯ ЧЛЕНІВ БЕЗ ВСТУПНОГО

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодинoке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

А ДЕЖ ТА „ВОЮЮЧА ЦЕРКВА"?

Нам вже доводилось не раз писати про ту небезпеку, яка грозить українському народови з боку нової польсько-римської штучки, себто з боку тзв. римо-католицької церкви східно-славянського обряду. Це нова форма унії, яка поширюється на Волині, Поліссю і Підляшу головно тому, що освідомлений український нарід не хоче терпіти довше тих московських пут, якими омотана православна церква в Польщі. Та лихо в тім, що тут попадае наш нарід з дощу під ринву, бо, покинувши московські православні пута, натягае на себе польсько-католицькі. Польський уряд нарочно піддержує далі московську мертвеччину в православній церкві під Польщею, щоби в той спосіб не дати тій церкві стати на ноги. Саме через те православні Українці покидають православну церкву і переходять до римо-католицької східно-славянського обряду, в якій проповідують по українськи спеціяльно підготовані до цеї функції польські священики. Про це пише старокраєвий часопис „Діло" ось так: „Східно-славянський обряд в польських рахунках має — очевидно — тільки переходовий характер, є лише помостом до повного злиття не лише з римо-католицькою церквою, але й з польською народністю. Розуміється, Рим постійно йде на руку Полякам. Ще 10. грудня 1923 Рим дав дозвіл латинському підляському епископові Пшездзецькому на введення східно-славянського обряду в своїй діецезії. Осінню 1925 р. такі ватиканські дозволи одержали епископи: у Вильні, Пинську, Люблині. Таким чином пропаганда унії в польському одягу розвертається на всій лінії. І справді, як зазначує „Українська Нива": „Унія за останні часи надзвичайно поширюється. Деякі униятські отці в проповідях послугуються українською мовою, а це ще більше впливає на населення. В самій волинській епархії зголосило перехід до унії понад 100 священиків."

„Ми є противні — пише далі „Діло" — творенню віроісповідної шахівниці серед українського населення, але якщо такий рух істнує, то не можна його залишити в польських руках. Є це обовязок української єрархії і українського духовенства в Галичині. А тимчасом українські-католицькі чинники в Галичині не проявляють в тій справі більшого зацікавлення; вони залишаються на точці бездільности, вони світять майже повною своєю відсутністю у тому рухові, покірно схиляючи голови перед постановами польських епископів і абсолютизмом Риму. Дивлячись на ту каригідну бездіяльність галицького укр. кат. духовенства, з сумом приходиться ставити питання: А деж та „воююча церква"?

Вона є — додамо від себе, — але воює з українським народом, Франком і т. п., а не з ворогами украіеського народу.

З БУРУНАМИ ПОВЕНІ

(З львівського часопису „Діло").

Катастрофа знищила майно і здобуток цілих поколінь.

Чим більше віддалюємося від страшних днів катастрофального урагану і нечуваної повені, тим сумніша картина відкривається перед нами. Спустощення сягає не десяток, але сотень міліонів золотих. З поверхні землі зникли цілі оселі, містечка і села. Згинули, немов титани у віковічному бою, останки значних просторів карпатських лісів. Урожайні долини Опору, Лімниці, Чечви, обох Бистриць, Прута і обох Черемошів, численних річок і потоків та могутнього Дністра на просторoні сотень кільометрів покрилися румовищем, ріню і сірим намулом. Втрати в будинках, худобі, збіжу й огородових ростинах, не говорячи про втрати в людях, — є безмежні. Яким великим і безкраїм є горе і нужда, сьогодні важко ще сказати. Все майно, всі осяги і здобутки цілих поколінь втопилися і потахли у рвучних бурунах нестримної стихії.

Очевидці оповідають, що наслідків катастрофи взагалі не можна опанувати. На те потрібна праця і засоби щонайменше **одного людського покоління.**

Та не зважаючи на те все, ми не сміємо окутуватись себе бездонним песимізмом, що є батьком сумнівів і безпомічности. Тут не йде тепер про відбудову спустошених околиць, про повернення заподіяних катастрофою втрат, тільки про допомогу жертвам повені. Нашим святим обовязком нагодувати голодних, одягнути позбавлених одіжи, дати захист беззахистним, лікарську допомогу хворим, обтерти сльози сиріт, дітей, матерей і старців. А хіба при добрій волі, відповідній організації і щедрій жертвенности це ми можемо зробити, не вважаючи на нашу вбогість. Тут не сміємо допустити ніяких сумнівів, бо сумніваючись в можливість опанувати наслідки катастрофи, ми тимсамим сумніваємось в нашу життєву силу і майбутність.

Відозва до европейського громадянства.

Краєвий Комітет допомоги жертвам повені радить майже в перманенції під проводом през. В. Децикевича. В приспішеному темпі збирається відомости і розглядається всі форми та можливости допомоги. Комітет звернувся вже телеграфічно до українських організацій в Америці, повідомляючи їх про катастрофу і взиваючи до видатної участи в допомоговій акції. Одночасно Комітет повідомив про небувале всенародне горе також українську пресу у Харкові і Київі. На черзі находиться справа відозви до европейського громадянства, бо інакше важко буде опанувати розміри і наслідки катастрофи.

Митр. Шептицький в дорозі до спустошених околиць.

Митр. Шептицький, бажаючи хоч частинно опанувати голод, нужду і розпуку населення в знищених катастрофою околицях, зорганізував **особисту** допомогову акцію власними фондами і засобами. В пятницю рано виїхав митрополит зі Львова з двома тягаровими автами, навантаженими поживою і одежею. В двох особових автах виїхав митрополит з о. крил. Ол. Ковальським і лікарем д-ром Романом Гоцьким, який везе зі собою потрібні ліки, щоби на місцях подати поміч хворим. Окремо виїхав з львівської стації в спустошені околиці тягаровий вагон з поживою і річами. Вартість купленої поживи і річей виносить 128.000 зол.

Акція Митр. Ординаріяту.

Довідуємося, що Львівський Митрополичий Ординаріят випускає відозву, в якій доручає духовенству стати на чолі допомогової акції на місцях. На поодинокі деканати має бути наложений відповідний контингент допомоги.

Незалежно від внутрішньої акції о. митрополит й Ординаріят мають у пляні звернутися з покликом до католицького і взагалі до християнського світа, взиваючи його, щоби з огляду на страшну катастрофу сповнив Христову заповідь про допомогу ближньому.

ОПИСИ ОЧЕВИДЦІВ.

I.

Ріпчиці, 5. вересня 1927.

У нашому селі **Ріпчицях,** повіт Дрогобич, ріка Тисьмениця вилила так, що знищила все сіно і збіже. До того замулила кипячкою (фузами) все поле. Найгірше тепер з худобою, бо нема її де вигнати. У нас знищених сильно до 30 господарств. Бульба гние всюди і грозить великий голод.

Подібно, як у Ріпчицях, потерпіло наше населення й у **Вороблевичах.** Ріка Тисьмениця розлилася широко по обох берегах, виступивши щонайменше на один метер понад свої береги.

Далеко гірше представляється справа в **Мединичах,** де є знищених до 270 господарств. Там, як і в інших місцевостях, вода порозривала й рознесла богато будинків, а ще більше попідмулювала.

В часі катастрофи ділялися страшні річи. Були сцени, яких не опише ніяке перо. Донині витягають з хащів і з баюр у цілій околиці людські трупи, а також потоплену худобу і всяке інше добро. В часі катастрофи зловлено в одному місці колиску з живою ще дитиною. Чия вона і що з її нещасною мамою, ніхто не знає. В іншому місці хата, яку несли розбурхані хвилі, вдарила цілою силою у кладку, якою переходило 7 робітників. Усі вони згинули у спінених бурунах. Словом: страшні образи, яких не могла би змалювати й найбуйніша фантазія!

Пошкодоване населення приходить поволи до притомности, але все воно в розпуці. Підмоги державні, головнож безпроцентовий кредит, конечні. Також громадянство повинно поспішити нещасним жертвам катастрофи з підмогою, і то негайною. — **Селянин.**

II.

Німшин, 5. вересня 1927.

В Німшині, пов. Рогатин, Дністер залив долішню і середню часть села. Знищених є більше як 120 господарств. Вода сягала до вікон хат. Мешканців села вратовано таким чином, що в 3 год. вночі евакуовано загрожені частини села на горішню частину. Таким чином вийшли цілo люди й худоба. Зате збіже й сіно замокло цілком, а ярина на полях замулена. Люди не мають засобів поживи, тому поміч тут негайно потрібна. — **Свій.**

III.

Микуличин, 4. вересня 1927.

Страшна, невидана ще злива з градом і блискавками стривожила населення Микуличина так, що всякий з трепетом чекав у своїх чотирох стінах кінця світа. Тимчасом церковні дзвони та гудки трох тартаків ударили на трівогу, совіщпаючи, що йде нещастя. Прут миттю наповнив своє русло рвучими зимними водами і залив цілу долину, при якій положена середина Микуличина з церквою і тартаками. Страшних шкід наробила вода мешкальним хатам та промисловим будинкам, а саме тартакам. Млин, положений на правім березі Прута біля Підліснева, поплив з водою так, що скоро й сліду з нього не стало. Хвилі, вдаряючи об гостинець, по недовгім змаганню прорвали недалеко церкви гостинець Ворохта—Яремче. Всі хати між гостинцем і Прутом залиті водою, камяний міст на шляху Ворохта—Яремче біля громадського дому перед деревляним мостом зірваний. Від Вороненки до Підліснева в кількох місцях перерваний зелізничий тор, так, що поїзд зі Станиславова доїздить тільки до Підліснева. На північ від Микуличина страшні шкоди також. Вода поволи опадає і всі забираються до обчислення шкід та зорганізовання допомогової акції. — **Д.**

IV.

Комарно, 5. вересня 1927.

В суд. повіті Комарно повінь Дністра затопила 8 громад, а саме: **Колодруби, Повергів, Тершаків, Монастирець, Мости-Свинуша, Сусолів, Подільці і Погірці.** В згаданих громадах залиті повеню всі сіножати (селянських 2.150 моргів), на котрих знищено все перше сіно в стогах до 80 проц., а отаву (другий збір) до 100 проц.

Найгірше знищена громада **Тершаків,** де вода залила до висоти 2 метри усі господарські забудування, в котрих на протязі 5 днів вода знищила майже увесь сьогорічний збір хліба і паші. Знищених хат 5.

У громадах Тершаків, Мости-Свинуша, Монастирець залиті і замулені водою всі орні поля, а в громадах Повергів, Сусолів і Подільці частинно; на них бараболя вже почала гнити (около 190 моргів).

Шкода виносить понад 400.000 зол. на самих тільки селянських землях. Крім цього великі шкоди на винаймлених у Колішера, Трояновського, Роецького і ін. (наразі ще не обчислено, але буде вдруге стільки).

Нині, дня 5. ц. м., філія „Сільського Господаря" в Комарні скликала тіснішу нараду з місцевих українських установ з метою заложення Комітету допомоги на судовий повіт Комарно. **Г. Т.**

НОВИЙ ГОЛОВНИЙ РАДНИЙ У. Н. СОЮЗА.

Василь Репужинський з Клівленд, Огайо, род. у Латич, Заліщики, Галичина.

В члени У. Н. Союза пристав в серпни 1916 р., маючи 21 літ віку. Кількома наворотами був відділовим урядником і організатором, здобуваючи собі всегда симпатію і довіре в рядах членів і дооколичних відділів. В 1925 р. був делегатом 16-ої гол. Конвенції У. Н. Союза, де й отримав 161 голосів на уряд Гол. Радного У. Н. Союза.

Супроти опорожненого місця покликано його тепер на уряд Головного Радного У. Н. Союза, згідно з § 68 статутів У. Н. Союза, як такого, що на минувшій Конвенції по вибраних урядниках одержав найбільше число голосів. Та номінація зістала одноголосно затверджена Головним Урядом дня 23-го вересня 1927 р.

ЯК ОРГАНІЗУЮТЬ ПОМІЧ ДЛЯ ПОТЕРПІВШИХ ВІД ПОВЕНИ.

ЕМБРІДЖ, ПА. Злучені Товариства відділів У. Н. С., У. Р. С., Провидіння і У. Н. Помочи устроюють українське **ВІЧЕ, в неділю, 2. жовтня б. р.** в словенській гали, о год. 2-ій пополудни, в справі несення помочи рідному краєви, потерпівшому від повени.

Комітет.

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА. Тимчасовий комітет просить представників укр. Парохій, Товариств, Братств, Громад прибути на **ЗБОРИ в пятницю дня 30. вересня (Sept.) с. р.** о годині 7.30 вечер до гали Тов. Горожан, 847 Н. Френклін ул., в справі негайної допомоги потерпівшим від страшної повені в Галичині. Хто з заступників неодержавби запрошення задля браку точної адреси, нехай буде ласкав прибути на збори.

ЗА ТИМЧАСОВИЙ КОМІТЕТ:
Ів. Пеленський, предс.
Мих. Рибак, секр.

ВІДПОВІДЬ РЕДАКЦІЇ.

І. С., Клівленд, О. Того рода збірок в користь поодиноких осіб ми не оголошуємо, а тільки збірки на загально-народні цыли. Річ ясна, що Ви поступили дуже благородно, що зібрали для погорілого краяна.

Я. О. Це виключене, щоби Демпсі був Поляком. По нашим відомостям він Айриш і родився тут в Америці. Це вже така польська хороба, що вони роблять з кождого видніщого чоловіка Поляка.

К. АНИШЕНКО.

МИРОНОСНИЦІ

(Докінчення).

(10)

День святковий, гарний: в хаті сидіти нудно. Пішли до церкви на розвагу... Та на всякий випадок — на очі Богови показатися. Так-так... Ой, довго ще не буде... Вичитав я, що князь Володимир, отой, що стоїть у Києві над Дніпром, з хрестом у руці, — силоміць загнав Киян у Дніпро і похрестив, а старих богів скинули в річку. Несе Дніпрова хвиля богів до моря, а Володимирові хрещеники по березі за богами... Кричать: „Видибай, наш боже, видибай, господи!" Не вилізли старі боги, а баба Кривобочиха ще й тепер їм молиться, — „Видибай, боже, видибай". Бачите, як той дурман довго сидить в людях...

— Ой, це-ж правда! — вигукнула Одарка здивовано: справді так і мене учила... Та звідкіль-же Петро довідався?

— І я його про це спитала. — Вичитав — одказує. — Та ще й отщо вичитав. Один вчений ось-ось додлубається, з чого то почалось життя. Те, що курчат можна виводити без квочки — машиною, це ви бачили в кооперації... — Щоб курчатко вивести хочби й машиною — треба яйце мати. — Отже вчений над цим і бється. — Нема чого йому битись: хай півня спитає... Буде тоді знати, що раніще стало: чи курка, чи яйце... — Е, ні! він таки доступається: без півня й курки яйце буде, а після того знайде, як і порося в машині викохати, а там... може й дитину...

Потьмарилось у мене в очах... Почувала, що не маю слів сперечатися з ним. Все таки кажу:

— Ет, чорт батька зна, що вигадують, аби людей дурити...

— Не дурити, а роздурювати. Як тільки наука дійде до цього, кінець всяким богам і... мироносицям... — Весело додає: і в моеї матусеньки якийсь мішечок гороху в засіці зостанеться...

— А ти скільки перетягав того гороху до Саньки?

Уважно поглянув на мене Петро. Давно його таким не бачила.

Питає:

— Хочете знати правду?

— Ну-ну, розкажи про вашу штунду.

— Це, мамо, пролетарський звичай, у всіх світів і народів однаковий: любов до найбіднішого, до найменшого в людській громаді. Горох я брав і продавав, щоб зібрати гроші на нову сорочку Саньці. В цьому, мамо, новий закон і звичай: комуна!

Слухаю його.

Серце хоче вірити, а язик питає:

— А як Олекса — кат? А долинянські хлопці? А Хома?

— Це кукіль у пшениці. Ми його скоро виберемо, а Хомі артос вийде черствим гречаником...

— Знов колотнеча?

— На цей раз тиха й безкровна: викидай кукіль... Але через велику любов є й велика жорстокість... Ми до всього докопалися. Я послав нову звістку до газети — напечатають, а там діло піде своєю чергою. Раніще не писав: боявся щось неправдиво описати...

— Он-що...

Я була так стомлена, що й каганця це світила. Так і спати полягали.

X.

Так і заснула. І сниться мені: з щирим серцем і ясним оком вийшов ввесь світ на толоку — пшеницю жати. Від Переправки на Низькодоли скільки видно, жовтіє степ зрілим колесом. На обніжках сині волошки гойдаються... Люде й наші, і не наші: білі, чорні, жовті... Китайці, Московці, Поляки... Василь — дід — за комісара: на коні гасає — розпорядок дає. А машина жне, машина снопи вяже, машина молотить, машина коржі пече...

Стою — дивлюсь, роззявивши рота... Диво-дивне. А тут: з якоїсь іншої машини як вискочить свиня, за нею друга — третя... Наче машина пороситься. Старенький дідок в окулярах на машину поглядає, гайки підкручує, до мене й каже:

— Оце, бабо ВіВде, як бачите: свиней маємо. А для людей я придумав таке: лізьте в он-ту машину — вилізете молодою дівчиною... Ще, — каже, — поїмо коржів з медом і потанцюємо гопака...

До Переправки-ж по воду юрба преться. Василь до мене гукає:

— Не дурно ми чистили криницю в Переправці, га?! Бач, де мужицька правда ходила! Не збрехав мій покійник дід, хай його штанам легко згадається...

Микита-Француз, у новеньких гультиках, аж заюшився, кричить:

— Я вам казав!...

А Вівдя, княгиня полоцька, в парчевому кокошнику, підтикала спідницю і кладе копи, зі снопів волошки видирає...

— Здоровенькі були, бабо Вівде, ідіть-но до мене! Я вам щось скажу: ви стільки разів мене просили. Та де-ж ваші мироносиці?!...

Тут Петро десь взявся. Хвалить урожай:

— Добра пшениця — без куколя...

Дідок в окулярах тягне мене до машини, що із старого робить молодого!... Сумніваюсь, а так мені хочеться пожити!... І тільки но повернулась до тієї чудотворної машини, як побачила під ногами яму. І стою я на шляху, що перекопано ямою, дивлюсь туди, а там — піп печеною цибулею мироносну ікону начищає... А до машини йдуть інші стежки. Чи лізь в могилу до попа з печеною цибулею, або-ж нову стежку вибирай...

Отаке то наверзло мені в ночі. Розказала все, як на сповіді: порадьте, сестри, на яку ступити? до якого берега плисти?

Баба Вівдя встала, подякувала Одарці за пиріжки, сказала до молодиці:

— Піду я в завод, піду в комуну. Пересвідчусь на власні очі й на власний розум... Там видно буде, до якого берега плисти... Поведу за собою і своїх мироносниць... Сестри милі, тільки-ж нікому ні словечка, бо й нас убють, як убили Дениса...

— І мені з вами можна до заводу? Там, кажуть, дохторша приїхала? Одній якось соромно...

— Обсапаємо картоплю й сьогодні-ж підемо...

Тихі, покірні чорні очі, що берегли в собі тугу й ніжність української жінки, твердо оглянули рідну округу, де бачили вони, хоч у сні, як жали толоку.

ПОДРУЖА ВІРНІСТЬ У ПТАХІВ.

Голубів, як знаємо, загально вважають символом любови, тому що люблються найніжніще в усьому пташачому світі. Але нема найменшого сумніву, що подружої вірности не беруть так поважно. Це торкається не лише диких, але й домашніх голубів, які не бояться нарушити любови. Цікаве одначе, що першу нагороду за подружу вірність треба признати не голубам, а ластівкам. Бо, як доказують природники, це трапляється дуже рідко, щоби голуб заховав вірність померлій самичці довше як один сезон, то у ластівок таке вважалося би справжнім скандалом. У них є це зовсім правильне, що перша любов остається-теж їх останньою любовю, — а перериває її смерть.

НЕ ВЖЕ МИ МАЄМО БУТИ ГІРШІ?

По всіх місцевостях в Америці Жиди будують захисти для приміщення сиріт і старших немічних людий. Невжеж ми не потрафимо збудувати бодай один могучий Сиротинець-Захист У. Н. Союза в Америці? Причиніться своєю жертвою до того, щоби можна було як найскорше збудувати захист при У. Н. Союзі!

....
Імя і назвиско жертводавця.

....
Число дому і улиця. Місцевість.

Виріжте цю часть з часописи, вложіть разом з жертвою до коверти і вишліть на адресу:

U. N. ASS'N. ORPHANAGE, P. O. BOX 76, JERSEY CITY, N. J.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ПИШІТЬ І АДРЕСУЙТЕ ЛИСТИ ПО УКРАЇНСЬКИ.

Ще до війни було так, що наші люди, як не писали листи латинськими буквами, то вже на коверті певно адресували по польськи, перекручуючи наші імена і назви міст та сіл на польський спосіб. Тепер можна добавити те саме. З краю адресують до Америки по польськи. Це мені довелося бачити вже сотки разів. А прецінь можна вже адресувати латинськими буквами, але не треба перекручувати імен осіб і назв сіл та міст на польський лад. А серед нас й такі, що пишуть листи по польськи, бо, мовлява, скорше дійде.

Цего не повинно бути, особливо в теперішних часах, коли за українську мову, культуру і державу пролято море крови. Ми маємо рішучо писати листи до краю тільки по українськи. А коли вже адресуємо латинськими буквами, так пишім імена осіб і назви місцевости після нашого виговору. Інакше самі Поляки будуть з нас насміхатися.

Яким Ощипок,
Клівленд, О.

ХТО ДАСТЬ БІЛЬШЕ.

Не мав я великого щастя з нашими бизнесменами в справі будови Дому Українських Інвалідів у Львові. Зложив від себе $100, але наслідувачів було не багато, а навіть мало, так мало, що прямо сором про це згадувати.

Та мимо цего попробую звернутися до них щераз. Я не є ніяким міліонером, бо всего в Америці кілька літ і тяжко працюю, щоби серед тяжкої конкуренції вдержатися на верху. Я не пливаю в достатках, але все таки обовязок супроти своєї рідні в краю, що її оставив на селі та супроти своєї рідної землі, по своїм силам таки стараюся виповнити. А бизнесу з Українців не маю ніякого. Бож самі знаєте, скільки то з нас інтересується малочим бизнесом? Мій бизнес, річ природна, опертий на чужинцях, тому не потребую кричати, як многі другі: Я даю на народну ціль, але памятайте на „Свій до Свого!" Тим не хочу я сказати, що ця засада не розумна, навпаки вона розумна і її повинні придержуватися. Але з неї я не користаю. А коли даю на яку народну ціль, то даю з щирого почування, що так а не інакше я повинен поступити. Бо за те не стану за раз в нагороду ніяким дипломатом, ні політиком чи там якимсь лідером, а буду собі далі звичайним Калиною Лесюком. Одинокою сатисфакцією для мене буде хіба те, що мій примір може зродити такі самі почування, які є в моїм серци, в других, в таких, що може на природні обовязки супроти рідного краю позабували.

От тому й тим разом висилаю на Ваші руки $25, щоби Ви їх вислали через Обеднанне до краю для потерпівших від повені. Може хоч те велике нещастє зрушить тепер наших бизнесменів і вони поспішать з жертвами. А я так буду з цего рад, що отсе зобовязуюся публично зложити на ту ціль більше, як буде виносити найбільша жертва которогонебудь з українських бизнесменів в Америці.

Калина Лесюк,
Ню Йорк, Н. И.

ЦІКАВМОСЯ БІЛЬШЕ СТАРИМ КРАЄМ І ДОЛЕЮ НЕЩАСНИХ НАШИХ ЗЕМЛЯКІВ.

З щоденника „Свободи" довідуюся про життя-буття Українців як у старім краю, так і тут на іміграції; про те, як вони поступають вперед, що діється між ними такого, що радує людське серце, а що знова такого, над чим треба жалувати й плакати. Бракує однак многим з нас охоти до читання нашої преси й до заінтересовання тим, що діється по тім по другім боці Атлантику. Коли на нашій землі ревіли царські а опісля польскі гармати, тодi наша еміграція інтересувалася подіями у старім краю. Кожний, хто умів читати, читав часопис, а хто не умів, просив другого, письменного, аби йому розповів про те, що діється в краю. Сегодня інакше. Перестали ревіти гармати, перестали й наші імігранти читати часописи. Наші часописи все ще пишуть про старий край й закликують до жертвенности й праці для краю. Однак лише частина тутешніх Українців іде за покликом наших патріотичних часописей, а решта байдужіє. Мені лучилося говорити з одним таким чоловіком, що уважається патріотом. Я почав йому оповідати на підставі відозв і покликів, що містить „Свобода", про роботу наших земляків, будову Народних Домів, основування читалень, кооператив, молочарських спілок, Соколів і Лугів. Він відповів, що не знає про се, бо не має часу на читання часописів. Має однак час на заінтересовання всякими сплетнями й обмовами. Инший знова, що має дім і авто, коли йому сказати, щоби дав жертву на старий край каже, що вже давав „на Україну", але з того нічо не вийшло й тому шкода вже більше давати. Инші знова кажуть, що неможливо й думати, щоби Галичина відірвалася від Польщі, бо вона сильна й за нею стоять инші могучі держави. Є й такі, кажуть, що правдиві українські патріоти найчастіші головами за укр. справи, а зрадники приїхали до Америки. Такі говорення не мають однак стійности. Ми мусимо відновити у себе давну передвоєнну охоту до читання, а тоді переконаємося, що ми не сповняємо своїх обовязків відносно нашого народу й наших земляків у старім краю. Наш нарід у старім краю переживає тепер не меншу кризу економічну й політичну, як у воєнним часі. В одним місци гради повибивали збіжжя, а полудневу Галичину навістила страшна повінь і спричинила так великанські страти, що треба величезних сум гроша, щоби забезпечити населення перед голодом і крайною нуждою. А чи ми спішимо з помічю так скоро, якби се належало робити? Кажуть старі люди, що заки товстий схудне, то худий згине. І воно дійсно правда. Був я 18 вересня у нашій церкві, але наш парох ані словом не згадав за повінь в Галичині, хоч наші часописи вже від тижня взивали до нещасних негайної помочі потерпівшим. Богато з присутних парохіян не знають що про те страшне нещастє у полудневій Галичині, бо читають лише духовну газету, яка про повінь у Галичині нічо не згадує. І тому парохіяне не знають, що мають нагоду принести одну з найбільших жертв перед Богом, а то накормити голодного й приодіти нагого, коли злежать свої лепти на нещасних повінню земляків у полудневій Галичині, яким люта смерть від голоду заглядає в очі. Тому відзиваюсь отсим до земляків в Сиракюз, щоби як найскорше зазвали комітет, який займеться збіркою на потерпівших земляків у старім краю. Памятаймо на те, що подвійно дає той, хто скоро дає.

Антін Бусько
Сиракюз, Н. И.

ПОКЛИК ДО ОДНОСЕЛЬЧАН СЕЛА ПОМОНЯТ, РОГАТИНСЬКОГО ПОВІТУ.

Дорогі Браття й Сестри!

Наші земляки у рідним селі Помонятах, рогатинського повіту хочуть побудувати свій власний Український Народний Дім, де би містилася українська рідна школа, читальня Просвіти й Кооператива. На жаль не мають вони фондів на сю будову й тому звертаються до нас, бо знають, що жиємо серед лучших обставин, як вони. Як звісно Вам, наші земляки ледви тепер животіють. Вони знищені війною й тяжкою боротьбою з окупантом, який видушує з них послідний гріш нечуваними податками і иншими законними й незаконними драчками. Тому не дивота, що наші земляки цілковито економічно знищені й не встані побудувати власними силами Народного Дому. Щоби помогти нашим землякам, скликали ми збори дня 18 вересня у Джемейці, в домі громадянина Г. Буняка. На ті збори прибули громадяне з Ракавей, Джемейки й Вудгейвен. На тих зборах вибрано комітет, який має заняться збіркою на будову Народного Дому у селі Помонятах, рогатинського повіту. Збірку має вислатися до комітету у нашім селі, що занимається будовою Народного Дому, а імена жертводатців оголоситься у всіх українських часописах і запишеться у пропамятну книгу у рідним селі.

Досі зложили на сю ціль слідуючі добродії: П. Деркач 10 дол., Г. Буняк 10 дол., Чопик 10 дол., І. Кишинюк 10 дол., Н. Грабар 10 дол., С. Савка 10 дол., М. Савка 10 дол., Марія Вовк 10 дол.

M. Sawka
9714 91 St.,
Ozone Park, L. I., N. Y.

Ввіз німецьких книжок з кождим роком збільшується в Болгарію. Книгарі приписують причину цього болгарським студентам, котрих число по війні надто збільшилося, студіюючи в Німеччині. В 1926 р. Болгарія купила в Німеччині на 12 міліонів левів книжок.

Юра Шкрумеляк.

ПЕРЕХІД ЧЕРЕЗ ЗБРУЧ

(З книжки „Поїзд Мерців", картини жертв і трудів — Львів, накл. Т-ва „Червона Калина" 1922.)

Ой, та зажурились стрільці січовії,
Як Збруч ріку переходили:
Хоч тільки народу впало за свободу,
Встояти не було сили.

Р. Купчинський.

Був горячий день 16. липня. На західному обрію неба стали чорні хмари і чути було гуркіт дальших і близших громів. Та не дощеві це були хмари і не з блискавками громи. Це курява чорна-пречорна зпід ніг наших підбитих та копит кінських поранених вставала, аж до хмар — за хмари, до неба досягала...

І не громи це були із заходу й півночі. То ворожі гармати захланні стріляли, нам останній клаптик рідної земли відбирали, нас бездомних за ріки, за гори з рідної хати проганяли.

Почорніло від куряви наше стрілецьке тіло біле. Споленіла наша ясна зброя, гей, споліла, порохом їдким припала.

Від боротьби кервавої-завзятої з ворожою перевагою охляли наші сили, від голоду і неспання ночий притьмилася бистрота очий наших.

Вже нога не ступає легко, вже рука не знімає кріса на ворога — а хочби і зняла, чим буде стріляти?...

Не ганьбіть нас, рідні ниви, лани просторі галицького Поділля! Не нарікайте, батьки і матері! Ми держалися, гей, як держалися! Хай скаже про не Чортків, Тернопіль, хай посвідчать славні Бережани. Вони бачили добре наші зусилля, наші труди надлюдські.

По пять куль ми подіставали, і чи можна було держатися більше як два дні — перед перевагою подвійною, або потрійною противника, що дістав набоїв по 120!?

Лисоня вам скаже про нашу завзятість; а найкраще вам розкажуть могили густі стрілецькі тих, що без набоїв ішли на приступ. А між ними четар Сидір Данилович — з Березова, священика дитина... і хорунжий Василь Свидрик і десятник Свидрик, оба рідні брати,— і Когут, молодий хорунжий. Там вони спочивають — і тьмало иних.

Держалися ми до останньої каплі, до останнього стрілу — і стали відступати, рідну землю на поталу напасникам лишати.

Гей, нещасний то день 16. липня! Уберіть ви в той день чорну жалобу — і не говоріть до нікого слова. І смутно віддайте поклін жертвам, що впали за вас на вівтарі — від Січу, Хирова, Городка, Рави Руської — по Борщів тай Івано Пусте. Поведіть дітей своїх на їх могили, хай уквітчають їх цвітами та слухають великого Заповіту.

Хай всякне він у їх кров діточчу — і хай так зростають з почуттям святого обовязку:

Відступали того дня три наші корпуси, відступали на три шляхи. З болем у серці — та зі свідомістю чести, що сповнили свою повинність, як можна було — до краю...

А над вечір станули над Збручем-річкою і поникли головою. Обернулися ще раз до заходу — там дими по селах вставали, плачі-ридання вгору підлітали, борцям втомленим звіщали, що вже лютий час настав, чужинець останній кусник Рідної Области забрав, великий глум нашим святощам завдав...

І половина з нас долів упала, рідну землю цілувати — прощати. Бувайте здорові, лани широкі, золотисті, не будемо вас цього літа жати! Бувайте здорові, трави шовкові, не будемо вас косити.

Бувай здоров, Дністре, Пруте, Черемоше! Будьте нам здорові ви, Карпатські гори, тиха Чорногоро! Не будемо вас оглядати, як будете снігом-ледом замерзати.

Бувайте здорові, батьки й матері старенькі, жінки і дівчата зажурені, брати засмучені, діти залякані! Пропала наша радість, на довго пропала.

А половина з нас жалеви вже не знає, голову в долоні ховає, плаче — гірко плаче-ридає, через Збруч-річку броду бажає, землі рідної пращати не бажає, бо не може — з великого жалю, що йому краю не має.

А як сонце червоне нам заходило, нас тоді сто тисяч річку переходило — і сто тисяч сердець в нас занило — з великого болю... А за нами плачі, ридання, стони, — нас пращали — як у гріб ховали — мінули...

ПЕЛЬОПІД ТЕБАНЕЦЬ

(З книжочки „Як любити Рідний Край", Вид-во „Новий Час" у Львові, 1924)

Теби, то була столиця грецького краю Беотії, яка лежала на захід від Аттики (столиця Атени), а на північ від Пельопонезу, де панувала власне сильна Спарта. Власне та Спарта, яка прийшла до сили завдяки законам славного Лікурга, спокусилася на північні краї Греції, які також росли з дня на день і грозили, що перевищать і Спарту. Вона виповіла Аттиці війну, яка тривала 27 літ, і в ній побила Атенців і їх союзників Тебанців. Вона окупувала своїми військами Атени і Теби й установила там своїх намістників-тиранів, які, як кожний ворог, стали нищити таможних оборонців свободи. Тільки що Атени мали щастя скоро позбутися займанщиків і одержали повну автономію, а Теби довше терпіли знущання насильників, бо від 404—379 року перед Христом.

Однак вони не падали на дусі, віриди через весь час неволі, що ще живе в народі дух свободи, який скорше чи пізніше пірве всіх до боротьби за слушну справу. І не помилилися. Ратунок прийшов.

Між Тебанцями, що з днем здобуття Спартанцями Теб утікли на еміграцію до Атен, був хоробрий вояка Пельопід, який не засипляв справи і рішився скорше вмерти, як ходити блудом по чужині, вдалека від поневоленої вітчини. Він уложив плян повстання проти наїздників, про який нікому не знав ніхто, тільки його найщиріщі друзі на еміграції тай один Тебанець, який остав в рідних Тебах, як вірний слуга, поважаний і люблений всіма Харон.

Кажуть, що „до відважних світ належить" і відважних любить доля та помагає їм — і це правда! Побачимо, то найкраще на тім примірі. З малою горсткою приятелів задумав відважний Пельопід сміливе діло, так, що не було майже ніякого виглядy на успіх. Але обставини так зложилися, що все пощастило. Передівсім Харонові удалося збудити сумління в одного секретаря тиранів, свободолюбного Філідаса, що рішився стати по стороні угнетених, і помогти їм освободитися з ярма. Це значно улекшило справу, хоч не було щоби багато помогло, колиб не очайдушне пожертвування Тебанців.

Діло зриву назначено в один день грудня 379 р. (тому 2.306 літ!) в день, в котрім припадало свято для окупаційних війск, бо в тім дни складали свої уряди два головні ворожі команданти, Архій і Филип, в руки своїх насл ідників; а як звичайно, при такій церемонії увага ворогів трохи притуплена бенкетом, який уладжується при тій нагоді.

Кілька днів перед святом з Атен стали виходити групки ловців і рибаків з сітями, прямуючи одні за другими на захід. Та не були це прості ловці і рибаки, а ті рибки за звірі, їшли вони ловити, а були то перебрані герої з Теб, які зі своїм полковником Пельопідом спішили увільнити своє місто Теби від ярма, перебрані, щоби не збудити підозріння у шпіонів, які їх слідили на кождім кроці. Ті групки відважних, по чотири до пять людей, входили до дому Харона, так що назначеного дня зібралося їх там около пятьдесять. Нетерпеливо ждали вони назначеної години, нетерпеливо і з обавою, що їх у кождій хвилі можуть вислідити!

Надійшов ожиданий день. По відповідним богослуженню і по відбутті приписаної паради удалися вожди ворожої залоги на баль до двох головних своїх вождів, Архія і Филипа. Вже стало легше на душі заговірникам, — бенкет ворогів почався... Та який страх обхопив усіх хоробрих, зібраних у Харона, коли до його дому увійшов ворожий жовнір з візванням від Архія, щобо Харон зараз ставивсь у воєвод. Візвавши успокоїв своїх, як міг, і спокійним та приготованим на все пішов до ворога. Той спитав його, міряючи очима:

— Чи невідомо тобі, Хароне, що цими днями, як мені донесено, прийшли до Теб якісь підозрілі люди з ваших, — здається, твої знайомі?...

— Ні, пане — відповів з гідністю Харон — про ніяких підозрілих людий я не чув і не бачив.

— Уважайже, Хароне, бо за всякі спроби заворушення сповно відповіш своєю головою! Я знаю, що ти тут один з перших! Можеш відійти — завтра поговоримо!

Так вимкового ласкаво відпустив Харона ворожий достойник, що вже був добре на підпитку і розбавлений. Завдяки тому він і не прочитав листа, принесеного йому від звідунів (агентів) підчас пиру, але сказав: „На завтра всі урядові справи!" І це було найбільше щастя для Тебанців, бо в тому листі було написано, щоби Архій мався на осторозі і щоби перевів ревізію в домі Харона.

Архій відкинув письмо, не розпечатавши його і казав увійти танечницям, яких замовив секретар Філідас... Увійшли танечниці, закриті з ніг до голови густим серпанком, бо був такий звичай, що вони щойно підчас танцю скидали з себе по черзі усе убрання. Та не довелося їм скинути його тепер, бо незвичайний був їх танець! Дотанцювавши до стола воєвод, кинулися нагло „танцюристки" на тиранів з ножами — за хвилю лежали розбалені вороги мертві — а танцюрністки скинули з себе серпанки і закликали:

„Хай живе вільна Беотія!"

То були перебрані повстанці, яких Філідас привів на забаву... Між ними був і Пельопід! Пельопід напав тепер з горсткою своїх на чужу залогу, яка, почувши про смерть вождів, по короткій опорі піддалася. — Ранком побачили Тебанці на своїм замку рідні хоругви! Прославили героя Пельопіда, якого слава від того дня лунає і буде лунати по всім світі і буде заохочувати до бою за волю всіх поневолених.

Ціле своє пізніще життє провів Пельопід у боротьбі за вітчину і згинув в 15 літ пізніще (364) в битві з Тесалійцями, маючи 50 літ.

Юра Шкрумеляк.

ПОІМЕННИЙ ВИКАЗ ЖЕРТВ

НА СИРОТИНЕЦЬ-ЗАХИСТ УКР. НАРОД. СОЮЗА за місяць серпень 1927 року.

ВІДДІЛ 158.

Тов. ім. М. Грушевського в Расін, Віс.

Жертва з каси відділу .... $—
Жертви від части членів 9.50
Разом $9.50

Шупіний Андрій $2.00
Ступак Михайло 1.00
Каратник Стефан 1.00
Саблаташ Стефан 1.00
Тімо Олекса 1.00
Жукевич Михайло 1.00
Ценко Михайло 1.00
Дзидзан Андрій 1.00
Корман Мартин .... .50

ВІДДІЛ 162.

Бр. св. Володимира в Скрентон, Па.

Жертва з каси відділу $4.00
Жертви від части членів $6.00
Разом $10.00

Майбук Ярмило $1.00
Поточняк Николай 0.50
Бабяк Михайло 0.50
Баран Василь 0.50
Боянович Николай 0.50
Гнатів Михайло 0.50
Ільчишин Теодор 0.50
Ковальчук Андрій 0.50
Васильків Іван 0.50
Ільчишин Іван 0.50
Кузів Теодор 0.50

ВІДДІЛ 175.

Бр. св. о. Николая в Дітройт, Міш.

Замітка: В „Поіменнім Звіті Жертв" за липень 1927 р., проголошенім у серпні с. р., мильно проголошено імя одного члена. Проголошено Бартіш Василь, а правильно має бути: Братусь Василь, жертвував $1.00 на Сиротинець-Захист У. Н. Союза.

ВІДДІЛ 177.

Тов. Любов в Провіденс, Р. Ай.

Жертва з каси відділу .... $—
Жертви від части членів проголошено.
Дісланo від членів $9.00
Жертви відділу з підприємств .. 33.39
Разом $42.39

Бекенбак Йосиф $1.00
Франків Іван 1.00
Костів Парашка 1.00
Кандибалюк Марія 1.00
Патикевич Павло 1.00
Белян Александра 1.00
Рекрут Катерина 1.00
Дерлиця Василь 0.50
Онисько Текля 0.50
Сердинська Марта 0.50
Зарицька Йосифа 0.50

ВІДДІЛ 182.

Тов. Укр. Січ в Кліфтон, Н. Дж.

Жертви з каси відділу і від части членів проголошено.
Дісланo від членів $7.00
Жертва відділу з підприємства $4.05
Разом $11.05

Конецька Катерина $1.00
Куча Юрко 1.00
Красінчук Яким 1.00
Мацюпа Олекса 1.00
Сущинська Катерина 1.00
Ладичка Ева 1.00
Магомета Стефан 1.00

ВІДДІЛ 192.

Тов. Запорожська Січ в Геркімер, Н. Й.

Жертви з каси відділу і від части членів проголошено.
Дісланo від членів $2.50
Дрібнішими жертвами з пушок .. $1.00
Разом $3.50

Бундик Михайло 1.00
Гузар Стефан 1.00
Гось Микита 0.50

ВІДДІЛ 218.

Тов. Сокіл в Йонгставн, Огайо.

Жертви з каси відділу і від части членів проголошено.
Дісланo від члена $1.00
Дрібні жертви з пушки $8.00
Разом $9.00

Пущак Семен $1.00

ВІДДІЛ 237.

Бр. св. Івана Хрестителя в Вілмінгтон, Дел.

Жертви з каси відділу і від части членів проголошено.
Жертва відділу з підприємства $64.00
Разом $64.00

ВІДДІЛ 257.

Бр. св. Петра і Павла в Джерзи Сіті, Н. Дж.

Жертва з каси відділу .... $—
Жертви від части членів проголошено.
Дісланo від членів $1.45
Разом $1.45

Юрас Катирина 0.50
Гілик Михайло 0.50
Лашок Михайло 0.25
Жубрид Антін 0.20

ВІДДІЛ 284.

Тов. Запорожська Січ в Іст Ст. Луіс, Ілл.

Жертва з каси відділу .... $—
Жертви від части членів проголошено.
Дісланo від членів $7.00
Разом $7.00

Мокрий Іван 1.00
Петришин Казимир 1.00
Тимкович Ч. Іван 1.00
Гладишевський Дмитро 1.00
Петришин Олекса 1.00
Тирпак Микола 1.00
Іващук Дмитро 1.00

(Дальше буде)

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

—o—

ВИЛКС БЕРІ, ПА.

З нашого життя.

Тяжко приходиться жити нашим майнерам твердого вугля у Вилкс Бері. Вже пів року минуло як тут робота стала, хоч в сусіднім місті Скрентон майнери працюють стало. Можливо, що причиною безробіття є те, що властителі мають доволі готового угля; та більш правдоподібним є те, що се лищ спосіб властителів копалень, яким вони йдуть на знищення майнерської юнії.

Безробіттє дається відчути, куда лиш глянь. Між іміґрантами люди бідні, діти босі, а по улицях пяниці в день і ніч. Можна завдячити прогибіції се, що чоловік тепер, хоч і гроший не має, а таки пяний, бо напється домашної отруї.

Наші Українці починають чимраз більше поширювати своє життя. Теперішні міські вибори дали причину до живого руху між нами і на політичній арені.

В східній дільниці міста є сильний український горожанський клюб, котрий вже здобувся на власний дім. Там відбувалися віча, на котрих промовляли кандидати на уряди в теперішних виборах. В північній дільниці є знова український горожанський клюб, і тут велася передвиборча кампанія на правдивий американський спосіб.

Та не лише в своїх клюбах було велике число Українців. На політичних вічах не українських організацій можна було почути вже тепер українського бесідника, як закликав краянів до голосовання на даного кандидата.

В інших околицях Українці є сильнійше зорганізовані і мають ріжні уряди. Сего ще нема у Вилкс Бері, але колись буде.

Участь Українців в теперішній кампанії показала їм власну силу, і коли поведеться справу розумно, вони колись займуть поважне становище в місцевій громаді на рівні з другими народами.

Г. Ґерман.

—o—

ДАНБУРІ, КОНН.

Концерт в память Шевченка.

На запрошення краянів з Данбурі прийшов я на концерт в честь 113 літних роковин уродин Т. Шевченка, уряджений заходами д. М. Костри з Нюарку, Н. Дж. Треба признати, що д. Костра не жалів труду, щоби концерт випав як найлучше. Співи й декламації, як теж і представлення випали як найлучше. Кожна дитина виголошувала декламації з таким чувством, з якого пробивалася любов до України, й до того, що їй рідне та присадка не забувати про рідний край. Згаданий концерт відбувся 6 серпня с. р.

Перечитавши у „Свободі", що новозаснований „Молодечий Клюб" у Данбурі дає концерт у суботу, 17. вересня, поїхав я подивитися, щоби довідатися більше про роботу сього новозаснованого клюбу.

Прийшов я на салю й заки розпочався концерт, розпочав розмову з одним молодцем, членом висше згаданого клюбу. Від нього довідався я, що за старанням д. М. Костри засновано у них „Молодечий Клюб", в домі громадянина Козяра, при 12 Тілир стріт. Сей клюб має 16 членів; головою клюбу є Роман Олієр, заступником Іван Козяр, секретаркою Анна Хариш, заступницею Олена Лусик, а касієркою К. Хариш. Усі члени Молодечого Клюбу вступлять опісля до У. Н. Союза.

Заповіджений концерт розпочався в означенім часі. На сцену вийшов невеличкий гурток, та почав співати веселі народні пісні, защо публика нагородила їх голосними оплесками. Саме представлення випало також удачно й викликало загальну веселість, бо була се комедія, вміло відіграна аматорами. Сольове солю відіграла панна Катерина Хариш. Коли на сцені появилася 8-літна танцюристка, М. Наконечна, уська публика привитала й голосними оплесками. Український танець згаданої дівчинки так сподобався публиці, головно чужинецькій, що безнастанно оплескувала малу танцюристку, так, що мусіла вдруге відтанцювати свій танець. Опісля відспівав хор ще кілька веселих пісень, а на закінчення відспівано пісню „Великий Боже всемогучий, вернути дай нам в Рідний Край".

На сім місци мушу поґратулювати пану Кострі, бо справді немало праці пожертвував він, щоби вишколити хор і вивчити ролі аматорів.

Є се дійсно оден з лучших наших учителів, яких нам треба як найбільше та яких недостачу відчуваємо на кожнім кроці, бо справді жнива у нас великі, але женців дуже мало.

Гість.

ЖІНКА З ЛЬОТЕРІЇ.

В Бороре, малім селі в Сардинії була така цікава пригода: Два парубки залюбилися в одній і тійсамій дівчині, 18-літній красавиці Капарінаро Джузепіні. Кождий з них хотів оженитися з нею. Джузепіна любила обох однаково й не знала, за кого з них рішатися. Вкінці одного дня сказала, що візьме собі того, хто з них більше заплатить її родичам. Один із них давав родичам 20.000 лір, але це було для них за мало. Зявлялися инші й готові були купити собі гарну Джузепіну за жінку. Дівчина і її родичі згодилися на це й уладили льотерію: хто дасть найбільше, тому дістанеться Джузепіна. Учасники льотерії не могли мати більше як трицять літ. До льосування станулo 17 молодих людей. Давали 30, 40, 50 тисяч лір, сума постійно росла, аж вкінці Джузепіна дісталася 29-літньому різникові Джовані Картіні за 60 тисяч лір і на другий день вийшла замуж.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

—o—